

Vänerns kommun

Informationsunderlag

MÅL- OCH RESURSPLAN
2017-2019

Investeringsbudget
2017-2021

Förslag till kommunstyrelsen

Vision Vänersborg

Vänersborgs kommun – attraktiv och hållbar i alla delar, hela livet.

Kommunfullmäktige fastställde kommunens vision i december 2013. Visionen omfattar alla kommuninvånare och beskriver en framtida idealbild och en gemensam färdriktning. Visionen är en ledstjärna för all kommunal verksamhet och genomsyrar hela organisationen.

Inriktningsmål

Kommunfullmäktige fastställde kommunens inriktningsmål i december 2013. Inriktningsmålen är kommunfullmäktiges övergripande viljeinriktning som ordnas under fem områden: Invånare, samhällsutveckling, ekonomi, verksamhetsutveckling och medarbetare.

Invånare

Inriktningsmål:

- Fler invånare upplever livskvalitet, välbefinnande och trygghet
- Fler invånare ska bli delaktiga i utbudet av kultur, idrott, rekreation och föreningsliv
- Fler invånare ska vara nöjda med kommunens service och hur behov och förväntningar tillgodoses
- Fler invånare anser att kommunen har en öppen dialog med invånare, företag och föreningar

Samhällsutveckling

Inriktningsmål:

- Kommunens attraktionskraft ska öka inom näringsliv, regional- och statlig förvaltning, utbildning, kultur och turism
- Fler attraktiva och energieffektiva boenden i hela kommunen
- Fler mötesplatser som är till för alla i hela kommunen
- Det ska vara enklare för företag att etablera sig och verka i kommunen

Ekonomi

Inriktningsmål:

- Nämnderna ska hantera beslutade budgetmedel rationellt och effektivt, så att de gör mesta möjliga nytta för kommuninvånarna utifrån de uppgifter som kommunfullmäktige delegerat till dem
- Kommunens tillgångar och skulder ska förvaltas på ett betryggande och effektivt sätt
- Vänersborgs kommun ska i alla sammanhang ha en välskött ekonomi. All verksamhet ska bedrivas i en anda av god ekonomisk hushållning och i enlighet med kommunfullmäktiges beslut om finansiella mål och ramar

Vision Vänersborg

Verksamhetsutveckling

Inriktningsmål

- Medarbetarnas delaktighet, innovationskraft och kompetens ska stödjas och utvecklas
- Verksamheten ska i ökad grad utformas så att den inkluderar alla

Medarbetare

Inriktningsmål

- Vänersborgs kommun upplevs i högre grad som en attraktiv arbetsgivare

Förväntade resultat

Förväntade resultat fastställs enligt nämndernas förslag. De presenteras i Del II under respektive nämnd. Kommunfullmäktige fastställde i december 2013 regler för mål- och resultatstyrning. Där framgår att visionen är kopplad till inriktningsmål, förväntade resultat och aktiviteter. De sistnämnda arbetas in i förvaltningarnas verksamhetsplaner.

Riktlinjer för god ekonomisk hushållning

Lagen/balanskravet

Lagstiftningen kring god ekonomisk hushållning återfinns i kommunallagen.

Enligt kommunallagen ska kommunerna ange mål och riktlinjer för verksamheten som är av betydelse för god ekonomisk hushållning. För ekonomin ska det finnas finansiella mål som är av betydelse för god ekonomisk hushållning.

Kommunallagen kräver att kommunernas ekonomiska vara i balans. Intäkterna ska överstiga kostnaderna. Balanskravet utgör en miniminivå för resultatet.

Med detta menas

En kommun bör inte förbruka sin förmögenhet för att täcka löpande behov. De löpande intäkterna bör överstiga de löpande kostnaderna. Det ingår också att verksamheten ska utövas på ett ändamålsenligt och utifrån ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt.

Finansiella mål

Vänersborgs kommuns övergripande finansiella mål för ekonomin är följande:

- Årets resultat bör uppgå till minst 2 % av skatter och generella statsbidrag. Långsiktigt bör resultatet uppgå till 2 %.
- Kassalikviditeten bör vara minst 50 %.
- Årets investeringar (exkl. exploatering och VA/renhållning) ska finansieras inom ramen för avskrivningar och årets resultat.
- Soliditeten bör förbättras.

Resultatet: Enligt Sveriges Kommuner och Lands-ting (SKL) ska, som tumregel, årets resultat uppgå till 2 % av skatteintäkter och generella statsbidrag för att god ekonomisk hushållning ska anses vara uppnådd. Huvudargumenten för positiva resultat är att nuvarande generation ska stå för sina kostnader, att avsättningar krävs för framtida pensioner, att värdesäkra tillgångarna och att egenfinansiera investeringar. Dessutom bör det finnas en buffert för oförutsedda händelser.

Vänersborgs kommuns resultatmål överstiger balanskravet.

Målet om 2 % kan sägas vara tillräckligt stort för att konsolidera kommunens ekonomi och på så sätt trygga för att servicenivån ska garanteras för nästkommande generation, utan att kommunen ska behöva uttaxera en högre skatt. Den budgeterade nivån krävs för att klara av förändrade förutsättningar under året, samt för att klara av att självfinansiera investeringar i en skattefinansierad verksamhet. Exempel på förändrade förutsättningar är avräkning av skatteintäkter, upp- och nedgångar på de finansiella marknaderna samt oförutsedda händelser inom verksamheterna.

Kassalikviditet: Med målet om en kassalikviditet på minst 50 % menas att likvida medel tillsammans med kommunens checkkredit på 100 Mkr bör vara minst 50 % av kortfristiga skulder. Likviditetsmålet säkrar att kommunen har en tillräcklig kortfristig betalningsberedskap.

Investeringar: Målet om hur investeringar ska finansieras, anger om investeringarna kan finansieras

Riktlinjer för god ekonomisk hushållning

med egna medel, utan att nya lån behöver tas upp. Detta för att inte binda upp framtida generationer med en ökande låneskuld.

Soliditet: Måttet anger hur stor del av kommunens tillgångar som är finansierade med egna medel/eget kapital och beskriver kommunens betalningsberedskap och finansiella styrka på lång sikt. Ju högre soliditet, desto starkare långsiktig finansiell handlingsberedskap har kommunen.

I ett tioårigt perspektiv kommer en förändrad åldersstruktur att medföra en kraftig ökning av efterfrågan på kommunal service. En förbättrad soliditet gör kommunen bättre rustad att möta de finansiella påfrestringar som följer av denna utveckling och är därmed förenlig med god ekonomisk hushållning.

Riktlinjer för god ekonomisk hushållning i verksamheten

Enligt kommunallagen ska kommunerna ange mål och riktlinjer för verksamheten som är av betydelse för god ekonomisk hushållning. Vänersborgs kommuns riktlinjer för god ekonomisk hushållning i verksamheten, är kopplade till kommunens inriktningsmål, inom området ekonomi. Riktlinjerna är ett förtydligande av de ekonomiska inriktningsmålen. Nedan följer respektive inriktningsmål med dess riktlinjer för god ekonomisk hushållning i verksamheten.

Inriktningsmål:

Nämnderna ska hantera beslutade budgetmedel rationellt och effektivt så att de gör mesta möjliga nytta för kommuninvånarna utifrån de uppgifter som kommunfullmäktige delegerat till dem.

Riktlinjer:

- Verksamheter och kostnader ska kontinuerligt utvärderas och omprövas
- Varje nämnd ansvarar för att en god intern kontroll upprätthålls utifrån kommunfullmäktiges reglemente och kommunstyrelsens riktlinjer
- Nämnderna ska främja och följa upp att en fortlöpande kvalitetsutveckling sker inom verksamheten.

Inriktningsmål:

Kommunens tillgångar och skulder ska förvaltas på ett betryggande och effektivt sätt

Riktlinjer:

- Kommunens anläggningar och fastigheter ska ha ett planerat och fullgott underhåll
- Kommunen ska ha ett fullgott och genomtänkt försäkringsskydd, samt ha klara regler för hur risker ska hanteras
- Kommunen ska ha tydliga regler och riktlinjer för sin finansförvaltning

Inriktningsmål:

Vänersborgs kommun ska i alla sammanhang eftersträva en välskött ekonomi. All verksamhet ska bedrivas i en anda av god ekonomisk hushållning och i enlighet med kommunfullmäktiges beslut om finansiella mål och ramar.

Riktlinjer:

- Kommunfullmäktiges budgetbeslut är överordnat och vid målkonflikter är det ekonomin som ytterst sätter gränsen för det totala verksamhetsutrymmet (vid resursbrist ska tvingande nivåer enligt lagstiftning och myndighetskrav prioriteras)
- Nämnderna ser till att verksamhetens innehåll och omfattning är anpassad till beslutad budgetnivå
- Vid hantering av befarade eller konstaterade budgetavvikelser är nämnder och enheter skyldiga att vidta de åtgärder som krävs för att styra verksamheten, så att de ekonomiska ramarna hålls
- Kommunstyrelsen har ett särskilt ansvar för att de förslag och planer som föreläggs kommunfullmäktige främjar en god ekonomisk hushållning och är förenliga med de finansiella mål som fastlagts

Omvärld

Internationell konjunktur

SKL (Sveriges Kommuner och Landsting) skriver i Ekonomirapporten från april 2016 att världsekonomin har utvecklats relativt svagt under en följd av år. I de länder, med störst betydelse som mottagare av svensk export, har BNP i genomsnitt årligen ökat med endast 1½ % under de senaste fyra åren. Det är en procentenhet lägre än normalt. I år 2016 och nästa år beräknas tillväxttalen bli något bättre, men ökningen av BNP i dessa länder stannar vid 2 %, vilket är en svag utveckling. Låga råvarupriser pressar tillväxtmarknaderna medan osäkerheten om framtiden tynger de mer utvecklade ekonomierna.

Utvecklingen blir fortsatt dämpad inte bara i EU-området utan också i USA och Storbritannien. För svensk del har utvecklingen i grannländerna stor betydelse eftersom dessa länder är mottagare av en stor del av svensk export. Både den finska och den norska ekonomin brottas med omfattande problem till följd av låga olje- och råvarupriser. Inte heller den danska ekonomin går för närvarande särskilt bra. Sammantaget beräknas BNP i dessa tre nordiska grannländer endast öka med 1 % 2016. Från 2017 beräknas utvecklingen bli något bättre och ökningen i BNP når då i Danmark och fastlands-Norge upp mot 2 %.

SKL skriver vidare att de flesta bedömarna tror på fortsatt mycket låga räntor 2016 och 2017.

Svensk ekonomi

Den svenska ekonomin utvecklades starkt 2015 och BNP växte med omkring 4 %. I år 2016 och

nästa år blir tillväxten något lägre och BNP väntas växa med runt 3 procent.

Den svenska ekonomin utvecklas mycket starkt trots relativt svag internationell tillväxt. Det hänger samman med en fortsatt mycket stark utveckling av inhemsk efterfrågan. Investeringarna, inte minst byggnadsinvesteringarna, växer snabbt.

I år 2016 växer också den offentliga konsumtionen rejält till följd av den omfattande flyktinginvandringen. En fortsatt stark utveckling av inhemsk efterfrågan gör att sysselsättningen och därmed också skattunderlaget växer snabbt. Skatteunderlaget ökar i år och nästa år med drygt 2 % i reala termer, vilket är ungefär dubbelt så snabbt som normalt.

En svagare utveckling 2018 och 2019 ger betydande problem för kommunsektorn att finansiera sin verksamhet. Trots konjunkturrell balans fortsätter också statens finanser att visa betydande underskott.

Kommunsektorns ekonomi

Kommunernas resultat för 2015 uppgick till 12 miljarder kronor. Resultatet motsvarar 2,5 % av skatteintäkter och generella statsbidrag och låg därmed något över sektorns tumregel för god ekonomisk hushållning. I dessa siffror ingår återbetalning från AFA Försäkring och det tillfälliga stödet från staten för flyktingsituationen. Justerat för dessa tillskott uppgår resultatet istället till 1,6 % av skatter och generella statsbidrag. Sammantaget har kommunerna haft positivt resultat under de

Omvärld

senaste tio åren, med i genomsnitt 2,8 % av skatter och generella statsbidrag.

En bra utveckling av skatteunderlaget 2016 och extra statligt stöd innebär att kommunerna klarar kostnadsökningar i nivå med kraftigt ökade behov i verksamheterna 2016–2017. En sämre skatteunderlagsutveckling 2018–2019, i kombination med fortsatt höga behov väntas leda till sämre resultat. För att klara ett resultat på 1 procent av skatter och generella statsbidrag 2019 krävs åtgärder motsvarande en skattehöjning på 1 krona. Skatteunderlaget ökar 2016 och 2017 med drygt 2 % i reala termer vilket är ungefär dubbelt mot normalt. Efter 2017 avtar skatteunderlagstillväxten. Det beror till stor del på att arbetsmarknadsläget leder till svårare sysselsättning.

Stora demografiska förändringar åren 2016–2019 innebär påfrestningar för kommunerna, såväl ekonomiskt som verksamhetsmässigt. Antalet invånare i Sverige väntas öka med cirka 590 000, varav utlandsfödda svarar för 70 %. Samtidigt sker en snabb ökning av antalet äldre och antalet barn i skolåldern.

Osäkerheten är stor kring vilka de ekonomiska konsekvenserna av asyl- och flyktingmottagandet kommer att bli. Det innebär också stora utmaningar för kommunerna att hitta bostäder, lösa etableringen på arbetsmarknaden och få tag på personal osv. Allt som är avgörande för integrationen. Samtidigt står kommunerna inför framtida rekryteringsbehov av personal i välfärden.

I regeringens vårproposition utlovas inga generella tillskott till kommunerna. Däremot informerar regeringen, vid sidan om vårpropositionen, att en satsning om 10 miljarder kommer till kommuner och landsting från år 2017. Pengarna till kommunsektorn kommer dels att fördelas per invånare, dels med en fördelningsnyckel där hänsyn tas till antal asylsökande och nyanlända. Från och med 2021 är tanken att hela tillskottet ska ingå i det generella statsbidraget. För Vänersborgs kommun anges preliminära siffror om 50 Mkr i bidrag år 2017 för att sjunka till ca 27 Mkr år 2021 när det ingår i statsbi-

dragspåsen. Riksdagen fattar beslut om de 10 miljarder kronorna i samband med budgetbeslutet i höst (2016).

Regeringen har sen tidigare aviserat om ett antal särskilda satsningar och reformer där kommunen kan söka specialdestinerade statsbidrag. Det gäller t.ex. ökad bemanning inom äldreomsorgen och förändringar inom skolan. Antalet riktade statsbidrag har ökat markant de senaste åren.

God ekonomisk hushållning och ekonomi i balans innebär att kommunen måste upprätta en budget där intäkterna överstiger kostnaderna. Det krävs även reserver för att kunna möta oförutsedda kostnadsökningar, minskade intäkter och behov av ytterligare investeringar. Med god ekonomisk hushållning menas också att dagens medborgare finansierar sin egen kommunala välfärd och inte skjuter upp betalningar till kommande generationer.

Fr.o.m. bokslut 2013 kan kommunerna inrätta kommunala resultatutjämningsreserver. Enligt Vänersborgs regelverk ”kan resultatutjämningsreserven disponeras i samband med budget/bokslut för att täcka underskott som uppstått p.g.a. lågkonjunktur”. Resultatutjämningsreserver innebär en uppluckring av balanskravet. Kommunfullmäktige i Vänersborgs kommun har fastställt riktlinjer som innebär att resultatutjämningsreserven i kommunen maximeras till 50 Mkr.

År 2008 ersattes den statliga fastighetskatten på bostäder med en kommunal fastighetsavgift. Bostädernas taxeringsvärden förändras vart tredje år och ligger till grund för avgiften. Taxeringsvärdena bestäms utifrån prisnivån två år före taxeringsåret. SCB:s prognos för 2017 ligger till grund för kommunernas budgetarbete.

Befolkning

Under hösten 2015 har en befolkningsprognos tagits fram av utvecklingskontoret. Den grundar sig på en ökning av bostadsbyggandet i kommunen, vilket förväntas leda till omflyttningar och inflyttningar, vilket i sin tur förväntas leda till ett växande invånarantal. En av de svårare faktorerna att

ta hänsyn till är effekterna av flyktingboendet i kommunen. Hur många av dem med permanent uppehållstillstånd väljer att bo kvar i Vänersborg. Prognosen sträcker sig över 11 år. Nedan redovisas befolkningsförändringar i olika åldersintervall av en växande befolkning i kommunen:

Tabell: Befolkningsförändringar i olika åldersintervall

Ålder	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	Förändring
0-5	2 730	2 738	2 789	2 864	2 907	2 915	2 948	2 968	2 982	2 990	2 993	2 993	9%
6-12	3 185	3 284	3 390	3 453	3 500	3 564	3 590	3 632	3 645	3 674	3 720	3 757	18%
13-15	1 268	1 316	1 340	1 393	1 421	1 477	1 518	1 545	1 587	1 604	1 611	1 596	26%
16-18	1 292	1 283	1 300	1 320	1 360	1 374	1 417	1 443	1 492	1 529	1 552	1 591	23%
19-29	4 979	4 966	5 075	5 102	5 018	4 969	4 942	4 938	4 924	4 934	4 955	4 992	0%
30-39	4 017	4 088	4 137	4 271	4 380	4 451	4 507	4 561	4 616	4 648	4 679	4 681	17%
40-49	4 990	4 851	4 760	4 729	4 678	4 641	4 619	4 595	4 584	4 590	4 616	4 659	-6%
50-59	5 023	5 182	5 254	5 333	5 354	5 389	5 442	5 452	5 405	5 357	5 255	5 153	3%
60-69	4 706	4 637	4 680	4 653	4 665	4 670	4 665	4 699	4 763	4 846	4 954	5 083	8%
70-79	3 809	3 934	4 037	4 161	4 193	4 240	4 274	4 271	4 272	4 243	4 196	4 153	9%
80-89	1 858	1 882	1 908	1 919	2 002	2 067	2 102	2 184	2 271	2 371	2 483	2 572	38%
90-w	399	391	406	408	402	400	410	417	427	433	446	455	14%
Summa	38 254	38 550	39 077	39 606	39 880	40 157	40 433	40 705	40 968	41 219	41 458	41 683	9%

Sammanfattning

Prognosresultatet kan sammanfattas enligt följande:

- Antalet invånare beräknas öka varje år och sammanlagt är ökningen 3 429 personer.
- Alla åldersgrupper ökar, förutom 40-49 år.
- Antalet barn och ungdomar i grupperna från 0 - 15 år ökar med i genomsnitt 106 personer per år. Detta är kopplat till att prognosen är

baserad på ett ökat bostadsbyggande av småhusområden under perioden.

- Antalet ungdomar i gymnasieåldern (16-18 år) ligger ganska konstant fram till år 2019 då också denna grupp börjar öka mera.
- Stora ökningar sker i de äldre grupperna. De äldsta, grupperna över 80 år, ökar kraftigt med 770 personer fram till år 2026.

Budgetförutsättningar 2017-2019

Förutsättningar enligt bokslut 2015 och budget 2016

I 2015 års bokslut redovisades en förbättring av eget kapital med +41 Mkr, vilket innebar ett överskott mot budget med +35 Mkr.

I 2016 års mål- och resursplan är resultatet budgeterat till +6 Mkr. Det innebär att det finansiella målet om ett resultat som bör uppgå till minst 1 % av skatter och generella statsbidrag (21 Mkr) inte uppnås i budget.

Kommunstyrelsens budgetanvisningar

Kommunstyrelsen beslutade 2016-03-02 om ramar och anvisningar avseende budgetarbetet för år 2017. Budgetramarna byggde bl.a. på följande förutsättningar:

- Skatteintäkternas uppräknings mellan åren baserade sig på Sveriges Kommuner och Landstings (SKL) prognos, 2015-12-22.
- Ingen inflationskompensation utgick till nämnderna.
- Personalomkostnadspålägget sänktes från 38,46 % till 38,33 %. Nämndernas budgetramar justerades därefter.
- Löneutvecklingen beräknades till 97 Mkr för åren 2016 och 2017.
- Årets pensionskostnader har beräknats utifrån den s.k. blandmodellen baserat på prognos från KPA.
- För att skapa handlingsutrymme för kommande förändrade behov inom kommunen, ges nämnderna ett effektiviseringsbeting om -0,5 % av nettobudgeten. Det innebär en sänkning om totalt 10 Mkr av nämndernas budgetramar.

- Förutom dessa generella justeringar tillfördes kommunstyrelsen dels 250 Tkr för utökad gratis resandetid för 75-åringar och äldre dels 300 Tkr för hyra av rehabbad på Vattenpalatset. Budgeten för föreningsarkivets hyra, 240 Tkr, flyttades till kultur- och fritidsnämnden. Socialnämnden fick 5 000 Tkr till äldreboendet Gläntan.

En mer detaljerad beskrivning av nämndernas tillskott i ramsättningen återfinns på sidan 10 och framåt.

Anslagsbindningsnivåer

För 2017 gäller motsvarande anslagsbindningsnivåer som 2016.

Direktiv

I samband med kommunstyrelsens beslut om anvisningar och ramar gavs ett antal direktiv sammanfattade enligt nedan:

- Nämndernas budgetförslag ska presenteras inom ram med beskrivning av åtgärder och konsekvenser.
- Nämnderna ska budgetera intäkter och kostnader. Verksamhet som finansieras av kalkylerade statsbidrag ska budgeteras på både intäktssidan som kostnadssidan.
- Kommunstyrelsens budgetberedning konstaterar att det ekonomiska utrymmet för att finansiera driftkostnadskonsekvenser av nämndernas nyinvesteringar är respektive nämnds ansvar. Nämnderna uppmanas därför att i anslutning till arbetet med mål- och resursplan ifrågasätta och om

Budgetförutsättningar 2017-2019

möjligt minska redan planerade investeringsnivåer, samt visa stor återhållsamhet vad gäller att föra fram nya investeringsprojekt.

- Nämnderna har i uppdrag att beskriva konsekvenserna som investeringarna får på driftbudgeten och hur de ryms inom befintlig budgetram.
- Förslag om fastighetsinvesteringar ska tas upp av förhyrande nämnder, inte av samhällsbyggnadsnämnden. Investeringar i fastigheter, anläggningar och mark ska preciseras ytterligare i tiden, d.v.s. vilken månad under året investeringen beräknas påbörjas och vilken månad den avslutas. Detta gäller investeringsobjekt över 1 Mkr, men det gäller inte inventarier.
- Respektive nämnd ansvarar för att bevaka vilka specialdestinerade statsbidrag som finns att söka. Dessa ska budgeteras på som intäkt och som kostnad.

Kommunfullmäktiges beslut om driftbudgetramar

– avstämning mot nämndernas budgetförslag

Vänersborgs kommuns budgetprocess

Vänersborgs kommun har en tidig budgetprocess, vilket innebär att diskussioner om mål och resurser förs under vintern/våren. Kommunfullmäktige fastställer mål- och resursplanen i juni inför kommande år. En tidig process möjliggör för nämnderna att anpassa sin verksamhet efter beslutade mål och resurser.

Kommunfullmäktige antog i december 2013 en ny vision och nya inriktningsmål. Inför varje budgetår fastställer kommunfullmäktige mål och inriktning för det kommande kalenderåret. Nämnderna föreslår förväntade resultat som är kopplade till de av kommunfullmäktige fastställda inriktningsmålen. Kommunfullmäktige fastställer nämndernas förslag till förväntade resultat i samband med beslutet om mål- och resursplanen.

Arbetet med MRP 2017

Kommunstyrelsens budgetberedning består av de ordinarie ledamöterna i kommunstyrelsens arbetsutskott. Budgetberedningen inledde sitt arbete i april 2016. Arbetet har baserat sig på kommunstyrelsens budgetanvisningar och nämndernas budgetförslag. Ekonomikontoret har sammanställt nya prognoser från SKL över skatte- och statsbidragsintäkter samt uppdaterat bedömningar över löneutveckling och pensionskostnader.

Budgetberedningen har haft presidieöverläggningar under våren 2016 med nämnderna, avseende deras budgetförslag för 2017-2019. I anslutning till dessa har även nämndernas arbete med mål, verksamhets- och ramanpassning under 2016 följts upp.

Budgetberedningen hade en särskild presidieöverläggning om fastighetsinvesteringar och övriga lokalfrågor. Enligt tidsplanen fastställer kommunfullmäktige mål- och resursplanen i juni 2016.

Kommunfullmäktiges beslut om nämndernas driftbudgetramar för år 2017

I kommunfullmäktiges beslut om mål- och resursplan justeras internräntan ned från 2,4 % till 1,75 %. Det innebär att nämndernas kostnader för internränta och interna hyror minskar och budgeten justeras ned med motsvarande minskning.

Nedan beskrivs justeringar av nämndernas driftbudgetramar i samband med **anvisningarna** enligt kommunstyrelsens beslut i mars 2016.

Vidare redogörs för **nämndernas förslag** till mål- och resursplan.

Sen följer **budgetberedningens förslag** till justeringar i mål- och resursplan och slutligen **kommunfullmäktiges beslut** till mål- och resursplan 2017.

BARN- OCH UTBILDNINGSNÄMNDEN

Anvisad budgetram 666 038 Tkr.

I **anvisningarna** justerades barn- och utbildningsnämndens budgetram ned med sammanlagt 3 751 Tkr. Effektiviseringsbetinget minskade ramen med 3 347 Tkr och sänkt personalomkostnadspålägg med 404 Tkr.

Kommunfullmäktiges beslut om driftbudgetramar

– avstämning mot nämndernas budgetförslag

Barn- och utbildningsnämndens förslag:

Barn- och utbildningsnämnden begär 5 400 Tkr i utökad budgetram. Det motsvarar summan av de två tilläggsanslagen som nämnden begär för år 2016. Nämnden planerar att hyra moduler och ytterligare lokaler för utökad barnomsorgs- och grundskoleverksamhet från och med 2016.

Budgetberedningen föreslår att barn- och utbildningsnämndens budgetram utökas med 16 000 Tkr till grundskola och barnomsorg. Det är samma tillskott som barn- och utbildningsnämnden tillfördes i budget 2016, enligt kommunfullmäktiges beslut 2016-04-27 och är således ingen ytterligare utökning. Nämndens budgetram utökas med ytterligare 4 000 Tkr.

Barn- och utbildningsnämnden ska förhyra alla lokaler på Idrottsgatan 7, som kunskapsförbundet lämnar vid halvårsskiftet 2016, från och med 2017. Kostnaden för nya lokaler får rymmas inom ramtillskotten.

Nämndens ram justeras ned med 2 412 Tkr då internräntan sänks.

Kommunfullmäktiges beslut:

Kommunfullmäktige fastställer barn- och utbildningsnämndens budgetram 2017 i enlighet med anvisningarna och budgetberedningens förslag till 683 626 Tkr.

BYGGNADSNÄMNDEN

Anvisad budgetram 13 380 Tkr.

I **anvisningarna** justerades byggnadsnämndens budgetram ned med 84 Tkr. Effektiviseringsbetinget minskade ramen med 67 Tkr och sänkt personalomkostnadspålägg med 17 Tkr.

Byggnadsnämndens förslag:

Byggnadsnämnden begär sammanlagt 775 Tkr i utökad budgetram. Det avser 500 Tkr till tjänst på plan- och bygglovsenheten samt 275 Tkr för att helt täcka 3D-grafikerns tjänst.

Budgetberedningen föreslår att byggnadsnämndens budgetram tillförs 1 000 Tkr. Det är samma

tillskott som byggnadsnämnden tillfördes i budget 2016, enligt kommunfullmäktiges beslut 2016-04-27 och är således ingen ytterligare utökning. Nämndens ram justeras ned med 67 Tkr då internräntan sänks.

Kommunfullmäktiges beslut:

Kommunfullmäktige fastställer byggnadsnämndens budgetram 2017 i enlighet med anvisningarna och budgetberedningens förslag till 14 313 Tkr.

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Anvisad budgetram 2 107 Tkr

I **anvisningarna** justerades kommunfullmäktiges budgetram ned med 11 Tkr med anledning av effektiviseringsbetinget.

Kommunfullmäktiges beslut:

Kommunfullmäktige fastställer kommunfullmäktiges budgetram 2017 i enlighet med anvisningarna till 2 107 Tkr.

KOMMUNSTYRELSEN

Anvisad budgetram 329 033 Tkr.

I **anvisningarna** justerades kommunstyrelsens budgetram upp med sammanlagt 1 339 Tkr. Effektiviseringsbetinget minskade ramen med 1 653 Tkr och sänkt personalomkostnadspålägg med 49 Tkr. För utökad gratis resandetid för 75-åringar och äldre tillfördes 250 Tkr. Ramen utökades med 300 Tkr för hyra av rehabbadet på Vattenpalatset. Budgeten för föreningsarkivets hyra, 240 Tkr, överfördes till kultur- och fritidsnämnden.

Budgetberedningen föreslår att kommunstyrelsen tillförs 3 500 Tkr till vuxenutbildningen. Budgeten om 240 Tkr för föreningsarkivets hyra, återförs från kultur- och fritidsnämnden. Kommunstyrelsen påförs ett sparkrav om -3 000 Tkr. Nämndens ram justeras ned med 226 Tkr då internräntan sänks.

Till socialnämnden, arbetsmarknadsavdelningen, överförs 5 066 Tkr vilka avser arbetsmarknadspolitiska insatser för ungdomar.

Kommunfullmäktiges beslut om driftbudgetramar

– avstämning mot nämndernas budgetförslag

Effektiviseringsbetinget om 1 653 Tkr samt spar-kravet om 3 000 Tkr kommer att fördelas i sam-band med kommunstyrelsens detaljbudgetarbete.

Kommunfullmäktiges beslut:

Kommunfullmäktige fastställer kommunstyrelsens budgetram 2017 i enlighet med anvisningarna och budgetberedningens förslag till 324 480 Tkr.

KULTUR- OCH FRITIDSNÄMNDEN

Anvisad budgetram 100 581 Tkr

I **anvisningarna** justerades kultur- och fritids-nämndens budgetram ned med sammanlagt 296 Tkr. Effektiviseringsbetinget minskade ramen med 505 Tkr och sänkt personalomkostnadspålägg med 31 Tkr. Från kommunstyrelsen omfördelades budgeten för föreningsarkivets hyra, 240 Tkr.

Kultur- och fritidsnämndens förslag:

Kultur- och fritidsnämnden begär sammanlagt 4 000 Tkr i utökad budgetram. Utökningen avser 160 Tkr till nämnd och administration, 70 Tkr till kulturen, 2 800 Tkr till Arena och fritid, 360 Tkr till fiske/fornvård och 240 Tkr till ungdom. Dessa verksamheter prognostiserar motsvarande underskott under 2016. Nämnden föreslår att budget för föreningsarkivet om 240 Tkr återgår till kommunstyrelsen. Kultur- och fritidsnämndens budget minskas med motsvarande.

Kultur- och fritidsnämnden begär slutligen att nämndens verksamheter slås ihop till en anslags-bindningsnivå.

Budgetberedningen föreslår att kultur- och fritids-nämndens budgetram utökas med 3 000 Tkr. Bud-gettillskottet om 240 Tkr för föreningsarkivets hyra återförs till kommunstyrelsen. Nämndens ram just-eras ned med 2 010 Tkr då internräntan sänks.

Kultur- och fritidsnämndens samtliga verksamheter slås ihop till en anslagsbindningsnivå. Dock ska nämnden särredovisa kostnaderna för Bibliotek och kultur, Arena och fritid, Musik och ungdom i mål- och resursplan, årsredovisning samt i delårsrappor-ter.

Kommunfullmäktiges beslut:

Kommunfullmäktige fastställer kultur- och fritids-nämndens budgetram 2017 i enlighet med anvis-ningarna och budgetberedningens förslag till 101 331 Tkr. Anslagsbindningsnivåerna justeras enligt budgetberedningens förslag.

MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDDSNÄMNDEN

Anvisad budgetram 6 212 Tkr.

I **anvisningarna** justerades miljö- och hälso-skyddsnämndens budgetram ned med sammanlagt 38 Tkr. Effektiviseringsbetinget minskade ramen med 31 Tkr och sänkt personalomkostnadspålägg med 7 Tkr.

Miljö- och hälsoskyddsnämndens förslag:

Miljö- och hälsoskyddsnämndens budgetförslag ligger inom ram.

Budgetberedningen föreslår att miljö- och hälso-skyddsnämndens budgetram justeras ned med 13 Tkr då internräntan sänks.

Kommunfullmäktiges beslut:

Kommunfullmäktige fastställer miljö- och hälso-skyddsnämndens budgetram 2017 i enlighet med anvisningarna och budgetberedningens förslag till 6 199 Tkr.

REVISIONEN

Anvisad budgetram 1 183 Tkr

I **anvisningarna** justerades revisionens budgetram ned med 11 Tkr med anledning av effektiviserings-betinget.

Kommunfullmäktiges beslut:

Kommunfullmäktige fastställer revisionens bud-getram 2017 i enlighet med anvisningarna till 1 183 Tkr.

Kommunfullmäktiges beslut om driftbudgetramar

– avstämning mot nämndernas budgetförslag

SAMHÄLLSBYGGNADSNÄMNDEN

Anvisad budgetram 73 417 Tkr

I **anvisningarna** justerades samhällsbyggnadsnämndens budgetram ned med sammanlagt 419 Tkr. Effektiviseringsbetinget minskade ramen med 369 Tkr och sänkt personalomkostnadspålägg med 50 Tkr.

Samhällsbyggnadsnämndens förslag:

Samhällsbyggnadsnämnden begär totalt 2 300 Tkr i utökad budgetram. Det avser dels 1 600 Tkr för kapitalkostnader inom gata/park för rondell vid Korseberg, Holmenområdet i Vargön samt arbeten i Plantaget. 100 Tkr avser övrigt underhåll Holmenområdet då detta är en förnållandevis lång vägsträcka. Resterande 600 Tkr avser tjänst som lokalsamordnare.

Budgetberedningen föreslår att samhällsbyggnadsnämndens budgetram utökas med 2 000 Tkr till Villa Björkås. Nämnden får ett tillfälligt anslag om 10 000 Tkr under 2017 varav 7 000 Tkr avser underhåll av fritidsfastigheter och 3 000 Tkr avser gatuunderhåll. Nämndens ram justeras ned med 1 238 Tkr då internräntan sänks

Kommunfullmäktiges beslut:

Kommunfullmäktige fastställer samhällsbyggnadsnämndens budgetram 2017 i enlighet med anvisningarna och budgetberedningens förslag till 84 179 Tkr.

SOCIALNÄMNDEN

Anvisad budgetram 823 154 Tkr

I **anvisningarna** justerades socialnämndens budgetram upp med sammanlagt 214 Tkr. Ramen utökades med 5 000 Tkr för äldreboendet Gläntan (5 000 Tkr ramhöjning 2016). Ramen minskades med effektiviseringsbeting 4 111 Tkr och sänkt personalomkostnadspålägg 675 Tkr.

Socialnämndens förslag:

Socialnämnden begär sammanlagt 36 000 Tkr i utökad budgetram vilka fördelas enligt följande:

Nämnd- och förvaltningsgemensamt: 2 000 Tkr för ofinansierade IT-kostnader
Vård och omsorg: 7 000 Tkr för ofinansierade kostnader inom hemvården och 3 000 Tkr för ofinansierade kostnader inom hemsjukvården. Kostnadsökningen för verksamheten i Brålanda är 7 700 Tkr.

IFO: 2 500 Tkr för nya kostnader för uppsökande fältverksamhet.

Omsorg om funktionshindrade: Dels 3 500 Tkr till Tegelbruksvägens nya gruppbostad vilket är delårseffekt (ytterligare 3 000 Tkr tillkommer i kostnad 2018 för helårseffekt). Dels 2 000 Tkr för drift av redan befintlig ny gruppbostad som inte har full kostnadstäckning. 1 000 Tkr till boendestöd, 1 300 Tkr till daglig verksamhet och 500 Tkr för anhörigstöd.

Arbetsmarknadsavdelningen: 1 000 Tkr i ofinansierade kostnader inom flyktingverksamheten. 500 Tkr till det kommunala aktivitetsansvaret för ungdomar och 4 000 Tkr för jobbförmedling åtgärder för ungdomar och unga vuxna. Det finns ett förslag till KS att se över fördelningen mellan socialnämnden och kommunstyrelsen av budgeten till arbetsmarknadsåtgärder för unga.

Budgetberedningen föreslår att socialnämndens budgetram utökas med 12 000 Tkr för volymökningar. Det är samma tillskott som socialnämnden tillfördes i budget 2016, enligt kommunfullmäktiges beslut 2016-04-27 och är således ingen ytterligare utökning.

Nämnden får ytterligare 7 000 Tkr för ökade kostnader då Brålandaentreprenaden återförs till kommunal regi. Nämndens ram justeras ned med 1 474 Tkr då internräntan sänks.

Nämnden får i uppdrag att återkomma med förslag om hur ramökningarna ska fördelas per anslagsbindningsnivå.

Från kommunstyrelsen överförs sammanlagt 5 066 Tkr till arbetsmarknadsavdelningen, för arbetsmarknadspolitiska insatser för ungdomar. Detta avser ungdomsanställningar, kommunala aktivitetsansvaret, ferieplatser för gymnasieelever inklusive handledare, ferieplatser för ungdomar från åk 9 och

Kommunfullmäktiges beslut om driftbudgetramar

– avstämning mot nämndernas budgetförslag

gymnasieskolans omvårdnadsprogram samt extrainsatser i samverkan med arbetsförmedlingen och kunskapsförbundet. Budgetberedningen betonar vikten av att socialnämnden utvärderar och omprövar arbetsmarknadsåtgärderna för ungdomar och unga vuxna.

Kommunfullmäktiges beslut:

Kommunfullmäktige fastställer socialnämndens budgetram 2017 i enlighet med anvisningarna och budgetberedningens förslag till 845 747 Tkr.

VALNÄMNDEN

Anvisad budgetram 442 Tkr.

I **anvisningarna** justerades valnämndens budgetram ned med 2 Tkr med anledning av effektiviseringsbetinget.

Kommunfullmäktiges beslut:

Kommunfullmäktige fastställer valnämndens budgetram 2017 i enlighet med anvisningarna och budgetberedningens förslag till 442 kr.

ÖVERFÖRMYNDARNÄMNDEN

Anvisad budgetram 3 554 Tkr.

I **anvisningarna** justerades överförmyndarnämndens budgetram ned med 21 Tkr. Effektiviseringsbetinget minskade ramen med 18 Tkr och sänkt personalomkostnadspålägg med 3 Tkr.

Överförmyndarnämndens förslag:

Överförmyndarnämnden begär en ramökning om sammanlagt 1 600 Tkr. Det avser dels 1 600 Tkr för ökad ärendemängd dels 1 300 Tkr för ökat behov av ställföreträdare, 300 Tkr.

Budgetberedningen föreslår att överförmyndarnämnden tillförs 1 000 Tkr i ett tillfälligt anslag under 2017. Nämndens ram justeras ned med 3 Tkr då internräntan sänks

Kommunfullmäktiges beslut:

Kommunfullmäktige fastställer överförmyndarnämndens budgetram 2017 i enlighet med anvisningarna och budgetberedningens förslag till 4 551 Tkr.

Finansiell analys 2017-2019

Utgångspunkter

Den finansiella analysen utgår från följande fyra aspekter som är viktiga att beakta ur ett finansiellt perspektiv:

Resultat: Vilken balans har kommunen haft mellan kostnader och intäkter under året och över tiden? Finns det varningssignaler? Hur utvecklas investeringarna?

Kapacitet: Vilken finansiell motståndskraft har kommunen på lång sikt?

Risk: Finns det några risker som kan påverka kommunens resultat och kapacitet? Hur är kommunen exponerad finansiellt?

Kontroll: Vilken kontroll har kommunen över den ekonomiska utvecklingen? Hur väl följs upprättade planer? En god följsamhet mot budget är ett uttryck för god ekonomisk hushållning.

Avsikten med analysen är att försöka identifiera eventuella finansiella problem och att klargöra om kommunen har en god ekonomisk hushållning.

1. Resultat och kapacitet

1.1 Årets resultat

Budgeterat resultat, med tidigare redovisade justeringar av nämndernas budgetramar, uppgår till 64 Mkr i 2017 års budget. År 2018 är resultatet 62 Mkr och år 2019 är resultatet 36 Mkr.

Diagram: Resultatutveckling 2010-2019

Vänersborgs kommun hade en hög resultatnivå, närmare 50 Mkr 2010. Boksluten 2011 och 2012 visade på nästan 40 Mkr för att sjunka till knappt 30 Mkr år 2013 och 20 Mkr år 2014. I senaste bokslutet år 2015 steg resultatet till 41 Mkr. Under 2016 är resultatet budgeterat till 6 Mkr. Åren 2017-2019 är resultaten ovanligt högt budgeterade, vilket är nödvändigt då investeringsnivån är väldigt hög.

Finansiellt mål:

Årets resultat bör uppgå till minst 2 % av skatter och generella statsbidrag.
Långsiktigt bör resultatet uppgå till 2 %.

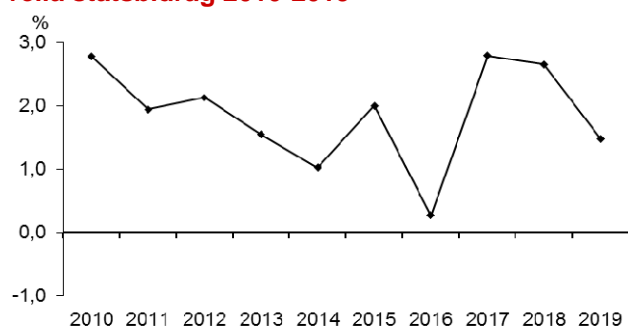
Målavstämning:

Målet uppnås 2017 och 2018.
Målet uppnås inte 2019.

2 % av skatter och generella statsbidrag motsvarar 46 Mkr. I bokslut 2015 motsvarade resultatet om 41 Mkr 2 % av skatter och generella statsbidrag.

Finansiell analys 2017-2019

Diagram: Årets resultat; andel av skatter och generella statsbidrag 2010-2019

1.2 Balanskravet

Enligt kommunallagen ställs det krav på att kommunerna redovisar ekonomisk balans. Det innebär bl.a. att årsbudgeten ska upprättas så att intäkterna överstiger kostnaderna. Balanskravet uppnås under hela perioden.

1.3 Skatte- och nettokostnadsutveckling

En förutsättning för en långsiktig hållbar ekonomi är att nettokostnaderna inte ökar snabbare än intäkterna kommunen får genom skatter och generella statsbidrag.

Utveckling av	2017	2018	2019
-skatter och statsbidrag	7,3%	3,4%	2,8%
-nettokostnader	4,7%	3,4%	4,0%

Prognosen för utvecklingen av skatteintäkterna följer SKL:s prognos men inkluderar också regeringens aviserade satsning på välfärden. Där prognostiseras Vänersborgs kommun få 50 Mkr i statsbidrag under 2017 respektive 2018 och 38 Mkr år 2019. Därför är ökningen mellan åren 2016 och 2017 förhållandevis stor, 7,3 %. Det motsvarar 155 Mkr.

Totalt uppgår verksamhetens nettokostnader till 2 200 Mkr 2017, vilket innebär en ökning med 98 Mkr eller 4,7 % jämfört med budget 2016.

År 2018 ökar kostnaderna och intäkterna lika mycket, 3,4 %. 2019 ökar nettokostnaderna mer än skatteintäkterna.

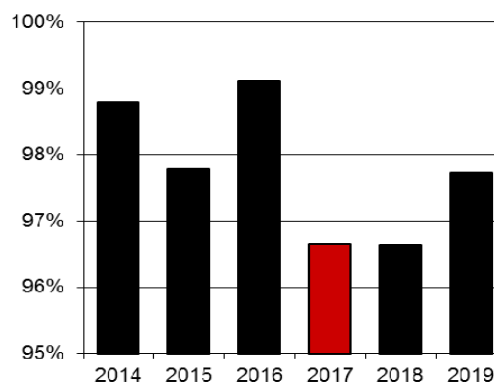
De finansiella kostnaderna ökar till följd av en hög investeringsnivå och kräver allt större andel av skatter och generella statsbidrag.

1.4 Verksamhetens nettodriftkostnader

Verksamhetens driftbudgetramar baserar sig på kommunstyrelsens budgetanvisningar och den budgetberedning som genomförts under våren 2016. Personalkostnaderna är budgeterade i 2015 års lönenivå. Inför 2017 har 97 Mkr avsatts centralt för att täcka ökade kostnader avseende 2016 och 2017 års löneavtal.

Nettokostnader, som andel av skatter och generella statsbidrag, är ett mått som visar hur stor andel av kommunens intäkter som förbrukas av löpande driftverksamhet.

Diagram: Nettokostnader i % av skatt och generella statsbidrag 2014-2019

Under 2017 och 2018 uppgår nettokostnaderna till närmare 97 % av skatter och generella statsbidrag. År 2019 motsvarar nettokostnaderna knappt 98 % av utrymmet. Skillnaden upp till 100 % är det utrymmet som kan användas till att finansiera räntor på lån (en post som ökar kraftigt under planperioden), till amorteringar och för att direktfinansiera investeringar. Det utrymmet är alltså mycket lågt under planperioden.

1.5 Skatteintäkter och utdebiteringar

Det nuvarande skatteutbetalningssystemet innebär att skatteintäkterna kommer att utbetalas i verksamhetsårets pris- och lönenivå. Utbetalning av kommunalskatt och utjämningsbidrag grundas på det senast kända taxeringsutfallet, d.v.s. för 2014, och räknas sedan upp med tre års uppräkningsfaktorer till 2017 års nivå. Kommunalstatemedel som erhålls är därmed preliminära.

Utbetalning, alternativt återbetalning av mellanskillnaden mellan den preliminära beräkningen och respektive avräkningstillfälle av kommunalskatt och

Finansiell analys 2017-2019

utjämningsbidrag sker i januari, t.ex. 2016 för inkomståret 2014.

Beräkningen av skatteintäkter baserar sig på prognos från SKL, 2016-04-28. Utdebiteringen är oförändrad, 22:21 kronor, per skattekrona. Prognosen justeras ned med en negativ slutavräkning om -250 kronor per invånare för åren 2017-2019.

Tabell: Budget skatter och generella statsbidrag

Budget skatter & gen statsbidrag	2017	2018	2019
Skatteintäkter			
Skatteunderlag 2015 Mkr	6 662,3		
Prognos uppräknings 2015	5,00%		
Prognos uppräknings 2016	5,00%		
Prognos uppräknings 2017-2019	5,20%	4,30%	4,30%
S:a uppräknat skatteunderlag, Mkr	7 727,1	8 059,4	8 405,9
Utdebitering	22,21%	22,21%	22,21%
S:a skatteinkomst före utjämning, Mkr	1 700,8	1 774,3	1 851,2
Kommunalekonomisk utjämning			
Inkomstutjämning, Mkr	396,9	410,3	422,0
Kostnadsutjämning, Mkr	37,5	38,1	38,6
Regleringsbidrag/avgift, Mkr	-9,6	-19,4	-30,4
Strukturbidrag	0,0	0,0	0,0
S:a generella statsbidrag, Mkr	424,8	429,0	430,2
LSS-utjämning	43,7	44,3	44,9
Fastighetsavgiften	66,0	66,0	66,0
Slutavräkning -250 kr per invånare	-9,6	-9,8	-9,9
Del av 10 Miljarder	50,0	50,0	38,0
S:a skatter & bidrag, Mkr	2 275,7	2 353,8	2 420,4

1.6 Investeringar

I den reviderade investeringsbudgeten för 2016 finns 302 Mkr avsatt till investeringar. Under 2015 investerades det för 211 Mkr.

En normal investeringsnivå, för en kommun av Vänersborgs storlek, kan beräknas till ca 130 Mkr per år eller 6 % av nettokostnaderna. Då resultatnivån 2017 är budgeterad till 64 Mkr kan skattefinansieringsnivån (summan av avskrivningar och årets resultat) beräknas till 149 Mkr.

Nämnderna begärde 267 Mkr i sina förslag till investeringsbudget 2017, vilket är 39 Mkr lägre än ramen i den reviderade investeringsbudgeten. Totalt för hela planperioden begärde nämnderna 1 520 Mkr. Förslagen har beretts av budgetberedningen och reviderats ned till 1 151 Mkr.

Under planperiodens första år uppgår nu investeringsvolymen till 254 Mkr netto, vilket överstiger skattefinansieringsnivån med 105 Mkr. År 2018 och 2019 planerar kommunen att investera för 399 Mkr respektive 304 Mkr vilket är väldigt höga nivåer. Åren 2020 och 2021 minskar investeringsbudgeten till 110 Mkr respektive 85 Mkr.

Sammanlagt uppgår investeringsbudgeten till 1 151 Mkr under hela planperioden som omfattar fem år (2017-2021). Det ger ett snitt om 230 Mkr per år. Skattefinansieringsnivån är 149 Mkr respektive 151 Mkr de två första åren men sjunker sen till 127 Mkr år 2019.

Kommunen måste ta nya lån för att finansiera investeringsvolymen. I 2017 års finansieringsbudget planerar kommunen att låna 100 Mkr. Resten finansieras genom en minskning av rörelsekapitalet. Planerade investeringar 2018-2019 beräknas inte heller kunna hanteras inom ramen för skattefinansieringsnivån. I planen för 2019 uppgår kommunens långfristiga skulder till 863 Mkr. Tidsmässiga förskjutningar av investeringar kan förändra bilden mellan enskilda år i planen. Investeringsnivåerna i planen utgör totalram för kommande års investeringsbudgetar.

Sammanfattning av investeringsbudgeten

Sammanfattning, Mkr	2017	2018	2019	2020	2021	S:a
Totalt kommunen	254	399	304	110	85	1 151
Fördelning per nämnd:						
Barn- & utbildningsnämnden	5	5	5	5	5	26
Byggnadsnämnden	1	1	1	1	1	3
Kommunstyrelsen	6	1	5	1	2	15
Kultur- och fritidsnämnden	1	1	1	1	1	6
Samhällsbyggnadsnämnden	234	387	286	98	72	1 076
varav fastighetsinv	93	276	221	47	32	668
varav exploatering	56	54	23	24	0	156
Socialnämnden	6	4	6	4	4	26

Fastighetsinvesteringar

Investeringsbudgeten för 2017-2021 innehåller fastighetsinvesteringar motsvarande 668 Mkr, varav 450 Mkr till förskolor och skolor, 94 Mkr till framtida kök, 57 Mkr till idrottsanläggningar och 52 Mkr till särskilda boenden.

Renhållningsverket

Renhållningsverket planerar för en kretsloppspark om sammanlagt 24 Mkr under perioden 2017-2019.

Finansiell analys 2017-2019

Exploateringsbudget

Planen innehåller exploatering av bostadsområden inom Öxnared Norra, Nordkroken, Onsjö, Holmängen, Onsjö, Katrinedal, Skaven och Dalbobergen. En gångtunnel planeras under järnvägen från Holmängen. Dessutom planeras för ytterligare exploatering på industri- och handelsområdet Trestads center.

VA-investeringar

VA-investeringar uppgår till totalt 130 Mkr under planperioden. VA-utbyggnaden utefter Vänerkusten fortsätter med en investeringsvolym om sammanlagt 234 Mkr, varav 50 Mkr har budgeterats under åren 2017-2018. Där ingår Nordkroken med 14 Mkr. Utifrån blåplanen (som anger när och i vilken ordning de allmänna VA-anläggningarna ska byggas ut) planeras VA-investeringar vid Skaven och del av Gardesanna motsvarande 23 Mkr.

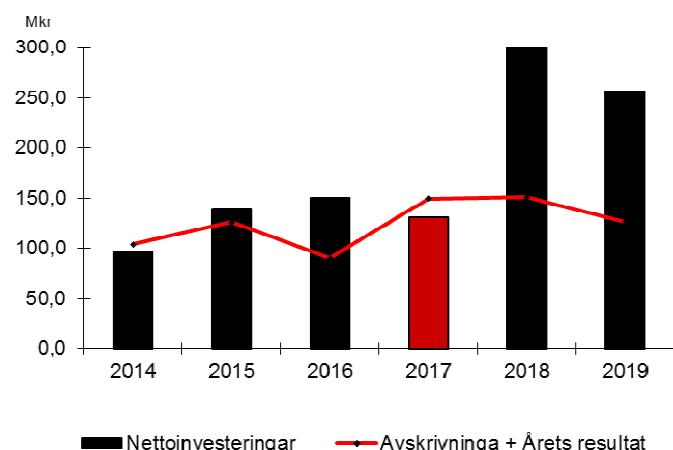
Finansiellt mål:

Årets investeringar (exkl. exploatering och VA/renhållning) ska finansieras inom ramen för avskrivningar och årets resultat.

Målavstämning:

Målet uppnås år 2017. Målet uppnås inte åren 2018 och 2019.

Målet om hur investeringar ska finansieras, anger om investeringarna kan finansieras med egna medel, utan att nya lån behöver tas upp. Den höga investeringsnivån, i kombination med för låga resultat, gör att nya lån behöver tas upp för att kunna finansiera de planerade investeringarna för åren 2018-2019.

1.7 Soliditet

Finansiellt mål:

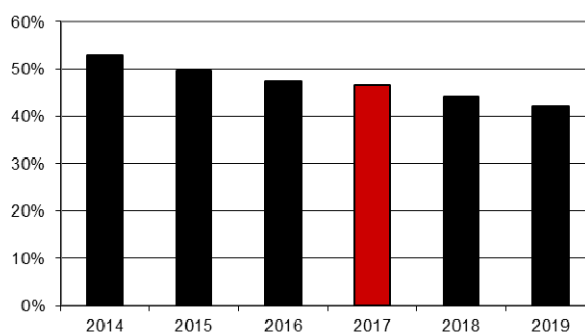
Soliditeten bör förbättras.

Målavstämning:

Målet om förbättrad soliditet uppnås inte under planperioden.

Soliditeten anger hur stor del av kommunens tillgångar som är finansierade med egna medel. I bokslut 2015 var soliditeten 50 %. Soliditeten är budgeterad till 49 % år 2016, men förväntas sjunka till 47 % år 2017. Åren 2018 och 2019 förväntas soliditeten sjunka ytterligare till 44 % respektive 42 %. Höga investeringsnivåer och för låga resultat leder till försämrad soliditet.

Diagram: Soliditet 2014-2019

2. Risk och kontroll

2.1 Likviditet

Med målet om en kassalikviditet på minst 50 % menas att likvida medel tillsammans med kommunens checkkredit på 100 Mkr bör vara minst 50 % av kortfristiga skulder.

Finansiellt mål:

Kassalikviditeten bör uppgå till minst 50 %.

Målavstämning:

Målet uppnås under planperioden genom ökad upplåning.

Den höga investeringsnivån 2017-2021 sätter press på kommunens likviditet.

Finansiell analys 2017-2019

2.2 Skulder och förpliktelser

Kommunens låneskuld ökar under planperioden. I budgeten finns upptaget sammanlagt 450 Mkr i nya lån under 2017-2019. Det innebär att år 2019 har kommunen en sammanlagd långfristig skuld om 863 Mkr.

2.3 Pensionskostnader

Årets pensionskostnader har redovisats efter den s.k. blandmodellen och innefattar förutom pensions-skuldens ökning, även utbetalda pensioner. Beräkningen av pensionskostnaderna baserar sig på KPA:s prognos och inkluderar löneskatt om 24,26 %.

Under en 20-årsperiod kommer kommunens pensionskostnader att öka kraftigt. Av kommunens totala pensionsåtagande på 1 040 Mkr i 2017 års budget är endast 241 Mkr avsatta som en skuld i balansräkningen.

Pensionsprognos 2017-2019 Mkr

	2017	2018	2019
Skuldförändring under året	0	7	11
Avgiftsbestämd ålderspension	65	67	70
Pensionsutbetalningar	62	64	66
S:a verksamhetskostnad	126	138	147
Finansiell skuldökning	3	6	6
S:a totalt	130	143	153

2.4 Känslighetsanalys

Budgeten för 2017-2019 bygger på ett antal antaganden om utveckling av löner, priser och räntor. De största riskerna ligger i att konjunkturen viker och att utvecklingen på arbetsmarknaden blir sämre. Nedan görs en känslighetsanalys som visar hur olika faktorer påverkar kommunens ekonomi 2017.

Förändring Mkr	2017
Priser/löner 1%	28,5 Mkr
Räntor 1%	3,5 Mkr
Skatteintäkter 1%	16,9 Mkr
Utdebitering 10 öre	7,4 Mkr

Driftbudget per nämnd och anslagsbindningsnivå

Budget per anslagsbindningsnivå, netto Tkr	Bokslut 2015	Budget 2016	Budget 2017
BYGGNADSNÄMNDEN	13 763	14 464	14 313
KOMMUNFULLMÄKTIGE	2 109	2 118	2 107
MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDDSNÄMNDEN	6 011	6 250	6 199
REVISION	1 068	1 189	1 183
VALNÄMNDEN	51	444	442
ÖVERFÖRMYNDARNÄMNDEN	3 727	5 075	4 551
Summa	26 730	29 540	28 795
BARN- OCH UTBILDNINGSNÄMNDEN			
Nämnd/administration	4 040	20 914	4 971
Barnomsorg/grundskola/särskola	655 136	673 875	678 655
varav barnomsorg		223 566	
varav grundskola/särskola		450 309	
Summa	659 176	694 789	683 626
KOMMUNSTYRELSEN			
Styrelse	10 933	41 106	19 152
Kommunledning	75 732	83 861	88 383
Räddningstjänst/säkerhet	33 650	34 863	34 513
Gymnasieverksamhet	167 631	164 396	162 580
Vuxenutbildning	22 717	22 949	22 852
Sparkrav			-3 000
Summa	310 663	347 175	324 480
KULTUR- OCH FRITIDSNÄMND			
Bibliotek och kultur	27 631	28 475	
Arena och fritid	54 316	48 774	
Musik och ungdom	23 260	26 629	
Summa	105 207	103 878	101 331
SAMHÄLLSBYGGNADSNÄMNDEN			
Skattefinansierad verksamhet			
1) Nämnd/administration	4 920	3 025	5 633
1) Gator och vägar/park/teknik och trafik	55 014	57 453	58 288
Fastighetsenhet	15 824	10 620	19 101
Kostenhet och serviceenhet	1 397	1 738	1 157
Summa	77 155	72 836	84 179
Taxefinansierad verksamhet			
Renhållningsverk	-612	0	0
VA-verk	1 554	0	0
Summa	942	0	0
Summa	78 096	72 836	84 179
SOCIALNÄMNDEN			
Nämnd/administration	27 154	45 344	30 877
Vård och omsorg	445 708	437 369	439 150
Individ- och familjeomsorg	112 960	135 887	123 838
Omsorg om funktionshindrade	229 121	216 085	214 265
Arbetsmarknadsenhet	17 205	16 005	18 617
Ramökning			19 000
Summa	832 148	850 690	845 747
SUMMA NÄMNDSVERKSAMHET	2 012 020	2 098 908	2 068 158

Budget 2016 avser kommunfullmäktiges beslut 2016-04-27 om Mål- och resursplan 2016-2018, plus de 49 Mkr som kommunen fått i statsbidrag för flyktingmottagandet, vilka fördelats ut till nämnderna.

Resultat- kassaflödes- och balansbudget 2017-2019

Resultatbudget, Mkr	Bokslut 2015	Justerad Budget 2016	Budget 2017	Budget 2018	Budget 2019
Verksamhetens nettodriftskostnader	-1 819,6	-1 901,8	-1 987,4	-2 048,6	-2 127,3
Årets pensionskostnader	-113,1	-115,2	-126,4	-137,7	-147,2
Avskrivningar och nedskrivningar	-84,9	-84,6	-85,8	-88,3	-90,9
S:a verksamhetens nettokostnader	-2 017,6	-2 101,5	-2 199,6	-2 274,7	-2 365,4
Skatteintäkter/gen.statsbidrag	2 063,1	2 120,3	2 275,7	2 353,8	2 420,4
Finansiella intäkter	3,3	1,0	2,8	2,8	2,8
Fin. uppräknig av pensionsskuld	-2,1	-2,0	-3,4	-5,5	-6,0
Övriga finansiella kostnader	-5,4	-12,0	-12,0	-14,0	-16,0
S:a finansiella kostnader	-7,5	-14,0	-15,4	-19,5	-22,0
Resultat före extraord. poster	41,3	5,8	63,5	62,4	35,8
Extraord. intäkter					
Extraord.kostnader					
Årets resultat	41,3	5,8	63,5	62,4	35,8

Finansieringsbudget, Mkr	Bokslut 2015	Justerad Budget 2016	Budget 2017	Budget 2018	Budget 2019
Den löpande verksamheten					
Årets resultat	41,3	5,8	63,5	62,4	35,8
Justering för av- och nedskrivningar		84,6	85,8	88,3	90,9
Justering för gjorda avsättningar		-2,0	11,5	14,3	21,3
Realisationsvinster förluster					
Justering övriga ej likviditetspåverkande pos	116,0				
Ökning/minskning kortfristiga fordringar	-14,9				
Ökning/minskning förråd & varulager	-17,6				
Ökning/minskning kortfristiga skulder	123,8				
S:a medel från löpande verksamhet	248,6	88,3	160,8	165,0	148,0
Investeringsverksamheten					
Förvärv av materiella anl.tillg.	-211,0	-244,7	-253,7	-399,0	-303,5
Försäljning av materiella anl.tillg.	1,4				
Förvärv av finansiella anl.tillg.	-25,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Försäljning av finansiella anl.tillg.	0,4				
Anläggnings- och investeringsbidrag	6,6				
S:a medel från investeringsverksamhet	-228,1	-244,7	-253,7	-399,0	-303,5
Finansieringsverksamheten					
Nyupptagna lån	25,4	100,0	100,0	200,0	150,0
Amortering av skuld	0,0				
Ökning av långfristiga fordringar	0,0				
Minskning av långfristiga fordringar	0,0				
S:a medel från finansieringsverksamhet	25,4	100,0	100,0	200,0	150,0
Årets kassaflöde	45,8	-56,4	7,1	-34,0	-5,5

Resultat- kassaflödes- och balansbudget 2017-2019

<i>Balansbudget, Mkr</i>	Bokslut 2015	Justerad Budget 2016	Budget 2017	Budget 2018	Budget 2019
Anläggningstillgångar	1 682,7	1 842,9	2 010,7	2 321,4	2 534,0
Omsättningstillgångar	372,6	316,2	323,3	289,3	283,8
S:a tillgångar	2 055,3	2 159,1	2 334,0	2 610,7	2 817,8
Ingående eget kapital	980,1	1 021,4	1 027,2	1 090,6	1 153,0
Årets resultat	41,3	5,8	63,5	62,4	35,8
S:a eget kapital	1 021,4	1 027,2	1 090,6	1 153,0	1 188,8
Avsättningar, pensioner	213,1	230,1	241,6	255,9	277,2
Övriga avsättningar	19,0	0,0	0,0	0,0	0,0
S:a avsättningar	232,1	230,1	241,6	255,9	277,2
Långfristiga skulder	312,7	412,7	512,7	712,7	862,7
Kortfristiga skulder	489,1	489,1	489,1	489,1	489,1
S:a skulder	801,8	901,8	1 001,8	1 201,8	1 351,8
Ansvarsförbindelse, pensionsskuld	843,5	836,5	798,7	789,7	779,8

(*) Finansierings- och balansbudgeten för 2016 är justerad efter ingående värden från bokslut 2015

Kommunfullmäktiges beslut 2016-06-22, §

1. Kommunfullmäktige fastställer utdebiteringen under 2017 till 22:21 per skattekrona. Nivån är oförändrad jämfört med 2016.
2. Kommunfullmäktige fastställer nämndernas tillskott av skattemedel, investerings- och exploateringsplan och övriga direktiv i enlighet med kommunstyrelsens förslag till mål- och resursplan för 2017-2019.
3. För budgettäckning av löneavtal under 2016 och 2017 avsätts sammanlagt 97 Mkr till kommunstyrelsens förfogande.
4. Anslagsbindningen avser för driftbudgeten den verksamhetsnivå som anges på sidan 20 och för investerings- och exploateringsplanens projektnivå. Kommunstyrelsen ges delegation att, om nödvändigt under löpande år, justera anslagsbindningsnivån.
5. Framställningar till kommunstyrelsen om anslag eller bidrag i budget för år 2017, för vilka inte uppförts medel i budgetförslaget, eller vilka inte behandlats i särskild ordning, ska inte föränleda vidare åtgärder.
6. Vid hantering av befarade eller konstaterade budgetavvikelser är facknämnder och enheter skyldiga att vidta de åtgärder som erfordras för att styra verksamheten, så att de ekonomiska ramarna hålls.
7. Eventuell långfristig upplåning kan ske inom ramen för fastställd balansbudget utifrån gällande finanspolicy och delegationsordning.

Investerings- och exploateringsplan

Sammanfattning, Mkr	2017	2018	2019	2020	2021	S:a
TOTALT KOMMUNEN	253,6	398,9	303,5	110,0	85,1	1 151,1

Total snittutgift, netto under perioden 2017 - 2021:	230,2 Mkr
--	-----------

Fördelning per nämnd, Mkr	2017	2018	2019	2020	2021	S:a
Barn- och utbildningsnämnden	5,2	5,2	5,2	5,2	5,2	26,0
Byggnadsnämnden	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	2,5
Kommunstyrelsen	6,1	1,3	4,8	1,3	1,8	15,3
Kultur- och fritidsnämnden	1,2	1,1	1,1	1,1	1,1	5,6
Samhällsbyggnadsnämnden	234,3	386,5	285,6	97,6	72,2	1 076,2
varav fastighetsinvesteringar	93,2	275,6	221,0	46,9	31,5	668,2
varav exploateringsbudget	55,5	53,5	23,0	24,0	0,0	156,0
Socialnämnden	6,3	4,3	6,3	4,3	4,3	25,5

Kommunstyrelsen

Inventarier

Verksamhet/Projekt, Mkr	2017	2018	2019	2020	2021	S:a
Utgifter Datanät	1,0	1,0	4,0	1,0	1,0	8,0
Inventarier	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	1,5
Ärendehanteringssystem	1,5					1,5
E-arkiv	1,0					1,0
E-handelssystem	1,2					1,2
Ekonomisystem						0,0
Personalsystem						0,0
Hemsidan/Intranätet	0,5	0,0	0,5	0,0	0,5	1,5
Möbler efter ombyggnad	0,6					0,6
S:a Utgifter inventarier	6,1	1,3	4,8	1,3	1,8	15,3

Kommentarer:

Datanät: I tidigare plan var det 2,0 Mkr avsatt årligen. Vart 5:e år kommer behoven vara större och de övriga åren kan minskas till 1,0 Mkr per år.

Inventarier: Enligt plan 0,3 Mkr per år, avser arkivbeständiga skåp, möbler mm.

Ärendehanteringssystem: Finns 2,5 Mkr avsatt i budget 2016. Ytterligare 1,5 Mkr behövs under 2017. Den totala utgiften beräknas till 4,0 Mkr.

E-arkiv: Nytt projekt i samarbete med Uddevalla och Trollhättan.

E-handelssystem: Det nuvarande systemet upphör. Driftkostnaden finansieras inom ram.

Hemsidan/Intranätet: Respektive behöver uppdateras vart 4:e år. År 2017 avser hemsidan.

Ekonomisystem: Avtal löper ut.

Personalsystem: Avtal löper ut.

Möbler efter ombyggnad: Avser ombyggnad av 225:an till kontorsrum mm

Kultur- och fritidsnämnden

Inventarier

Verksamhet/Projekt, Mkr	2017	2018	2019	2020	2021	S:a
Utgifter Inventarier	0,7	0,6	0,6	0,6	0,6	3,1
Arena och Fritid						
Utgifter Inventarier	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	2,5
S:a Utgifter inventarier	1,2	1,1	1,1	1,1	1,1	5,6

Samhällsbyggnadsnämnden

Verksamhet/Projekt, Mkr	2017	2018	2019	2020	2021	S:a
Gator och vägar						
Utgifter Ombyggnad/utökning av p-platser, centrum					1,0	1,0
Belysningsprojekt	1,0	1,0	1,0			3,0
Toppbeläggning	2,0					2,0
Gatuarbete i samband med va-sanering	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	5,0
Toppbeläggning va-sanering	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	2,5
Diverse trafikåtgärder	1,5	0,5	0,5	0,5	0,5	3,5
Utredning/förprojektering	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	2,5
Fisktorget		3,0				3,0
Sanden södra			5,0			5,0
Cirkulationsplats norra utfarten/Djupedalsvägen				5,6		5,6
Vändplan Gumsevägen och Kappenvägen				0,4		0,4
S:a Utgifter	6,5	6,5	8,5	8,5	3,5	33,5
Kollektivtrafikåtgärder						
Utgifter Bhpl. Nabbensbergsvägen	0,3					0,3
Bhpl. Restadvägen vid Lilla vägen	0,5					0,5
Bhpl. Gropbrovägen vid Petersbergsvägen	0,2					0,2
Bhpl. Gropbrovägen vid Stjärnvägen	0,2					0,2
Bhpl. Stationsvägen vid Granåsv.		0,4				0,4
Bhpl. Stationsvägen vid Sigyns väg		0,2				0,2
Bhpl. Drottningg. vid Cypressen		0,2				0,2
Gropbrovägen gångpassage vid arenan		0,5				0,5
Busshållplatser handikappanpassade			1,0			1,0
Bhpl. Vassbottenleden vid Brogatan			0,4			0,4
Bhpl. Granåsvägen vid Helenebergsv.				0,4		0,4
Bhpl. Granåsvägen vid Kyrkan				0,2		0,2
Bhpl. Marierovägen, vid Lindgatan					0,4	0,4
S:a Utgifter	1,2	1,3	1,4	0,6	0,4	4,9

Verksamhet/Projekt, Mkr**2017 2018 2019 2020 2021 S:a****Cykelbefrämjande åtgärder**

Utgifter

Gångväg utmed Storgatan mellan Belfrageg.-Korsgatan	0,3					0,3
Gc-väg Nabbensbergsvägen	0,2					0,2
Gc-väg utmed Olle Niclas väg mellan Restadvägen och Fridhemsv.	1,3					1,3
Gc-väg utmed Gropbrovägen mellan Petersbergsv. och Stjärnvägen	2,5					2,5
Gc-väg utmed Tegelbruksv. mellan Restadv. och Raststigen+belysning Raststigen	1,0					1,0
Gc-väg utmed Stationsvägen mellan Hallebergsvägen och Nordkroksvägen		2,5				2,5
Gc-väg Korseberg bost.omr.		2,0				2,0
Gc-väg utmed Drottninggatan		1,2				1,2
Gc-väg Malöga		0,5				0,5
Cykelvägar (bl.a Vassbotten)			3,9			3,9
Gc-väg mellan Önafors och Brinketorp			0,2			0,2
Gc-anslutningar och påhångsbro på jvg-bro				2,0	5,0	7,0
Gc-väg utmed Granåsv. mellan Stationsvägen och kyrkan				1,5		1,5
Gc-väg mellan Östra vägen och Marierovägen					1,6	1,6
Gc-väg Almgatan mellan Gropvägen-Olle Niclas väg					1,6	1,6

S:a Utgifter 5,3 6,2 4,1 3,5 8,2 27,3**Parkverksamhet**

Utgifter

Grönytor, lekplatser, parker m.m.	2,0	1,0	1,0	1,0	1,0	6,0
-----------------------------------	-----	-----	-----	-----	-----	-----

S:a Utgifter 2,0 1,0 1,0 1,0 1,0 6,0

FastighetsenhetenUtgifter **Barnomsorg och Grundskola, ej hyreshöjande**

Norra skolan, ventilation+belysning	2,5	2,5				5,0
Norra skolan, översyn kök		1,5				1,5
Lås och larm, kv.1-3	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	2,5
Öxnered skola, kök, vent.		2,1				2,1
Mariedalskolan, vent, belysning	1,5					1,5
Blåsut skola, ventilation belysning			5,0			5,0
Tärnan skola, solceller	0,5					0,5
Tärnan skola, närvarostyrd ventilation		2,0		2,5		4,5
Dalboskolan, värmedistribution				1,5		1,5
Brålandaskolan, ventilation				2,2		2,2
Rånnum skola, matsalsbyggnad	2,0					2,0
Rössebo skola, värmepump	1,5					1,5
Dalboskolan, ny ventilation o belysning	1,0	1,0				2,0
Skördeg. ny närvarostyrd ventilation	1,0					1,0
Näckrosen fsk, ventilation	3,0					3,0
Gasverksgatans fsk, ventilation					2,1	2,1
Ponnygatan fsk, ventilation			2,0			2,0
Brålanda fsk, värme		1,5				1,5
Frändefors fsk, ventilation	1,9					1,9
Hallebergs fsk.			2,5	2,5		5,0
Fridhem fsk.					2,1	2,1
Lindvägen fsk.		2,5				2,5
Åkaregatans fsk, Ventilation, belysning		5,0				5,0
Kastanjevägen fsk ventilation, belysning	2,7	1,0				3,7

S:a Utgifter **18,1** **19,6** **10,0** **9,2** **4,7** **61,6**

Utgifter **Barnomsorg och Grundskola, myndighetskrav etc****Skolor:**

Norra skolan översyn kök		1,5				1,5
Mariedalsskolan, H10, ventilation,belysning		1,5				1,5
Öxnereds skola logistik kök, ventilation		2,1				2,1
Tärnan anpassning ventilation, belysning		2,0		2,5		4,5
Brålanda skola, närvarostyrd ventilation				2,2		2,2
Ospecificerat				2,0	2,0	4,0

Förskolor:

Ponnygatans förskola			2,0			2,0
Kastanjevägen		1,5				1,5
Åkaregatans förskola		2,5				2,5
Brålanda förskola		1,5				1,5
Frändefors förskola		1,9				1,9
Blåsut förskola, kök (jan-17-dec-17)	1,0					1,0
Lindvägens förskola, bygg/vent.åtgärder		2,5				2,5

S:a Utgifter **1,0** **17,0** **2,0** **6,7** **2,0** **28,7**

Verksamhet/Projekt, Mkr**2017 2018 2019 2020 2021 S:a****Utgifter Barnomsorg och Grundskola, verksamhetsanpassning****Skolor:**

Öxnered skola	2,0	125,0	125,0			252,0
Ny skola centrala Vänersborg					2,0	2,0
Skerruds skola, ventilation och belysning				3,5		3,5
Rånnums skola, matsal (jan-apr-17)	3,0					3,0
Idrottsgatan 7 / Silvertärnan 7-9 (jan-juli-17)	4,0					4,0
Torpaskolan (apr-sept-17)	1,5					1,5

Förskolor (fsk):

Brålanda förskola, utbyggnad			4,1			4,1
Lekplatser förskolor	0,5	0,5				1,0
Ospecificerat					3,0	3,0
Fsk centrala Vänersborg (sept-17-aug-18)	5,0	30,0				35,0
Fridhems fsk, tillbyggnad 2-avd. (jan-okt-17)	11,0					11,0
Förskola i Vargön, tillbyggnad 4-avd.		20,0	20,0			40,0

S:a Utgifter 27,0 175,5 149,1 3,5 5,0 360,1**Utgifter Arena och Fritid, ej hyreshöjande**

Vänersvallen belysningsarmatur		0,7				0,7
Idrottshuset, omklädningsrum	2,2					2,2
Idrottshuset, solfångare	1,5					1,5
Gymnasiehallen, ny ventilation	1,8					1,8
Ishallen Vbg, ventilation, belysning		3,0				3,0
Brålandahallen, ventilation		0,5	2,0			2,5
Brålanda musikskola, ventilation			3,0			3,0
Tennisbanor, beläggning och belysning			3,0			3,0
Brätte ridskola, tillgänglighetsanpassn.	1,0					1,0
Randhemsvallen, Vargön				0,5		0,5
Hallevidadet, avfuktningssaggregat	3,0					3,0
Hallevi idrottsplats	1,0	1,0				2,0
Fyrkanten, Vargön, ventilation	2,6					2,6

S:a Utgifter 13,1 5,2 8,0 0,5 0,0 26,8**Utgifter Arena och Fritid, myndighetskrav**

Sportcentrum	2,2	2,5				4,7
Fyrkanten	1,3					1,3
Hallevidadet	3,0					3,0
Randhemsvallen Vargön elsäkerhet		1,0	1,0		0,5	2,5
Brålandahallen		0,5				0,5
Ospecificerat		1,0		1,0		2,0

S:a Utgifter 6,5 5,0 1,0 1,0 0,5 14,0**Utgifter Arena och Fritid, verksamhetsanpassning**

Sportcentrum	2,5	6,0	1,5			10,0
Hallevi konstgräs			4,5			4,5
Ospecificerat		1,0		1,0		2,0

S:a Utgifter 2,5 7,0 6,0 1,0 0,0 16,5**Utgifter Kultur & Fritidsnämnden, Huvudnästomt**

Projekteringskostnad	2,0					2,0
----------------------	-----	--	--	--	--	-----

S:a Utgifter 2,0 0,0 0,0 0,0 0,0 2,0

Verksamhet/Projekt, Mkr	2017	2018	2019	2020	2021	S:a
Utgifter Omsorg om funktionshindrade						
Ny gruppbostad, 1512-1604	5,0					5,0
Ny gruppbostad, 2001-2006				10,0		10,0
Boende socialpsykiatri, 1709-1806	2,0	10,0				12,0
Boende socialpsykiatri, 1809-1906		2,0	10,0			12,0
Boendemoduler OoF	0,5	0,5	0,5			1,5
Ny gruppbostad/servicebostad 2101-2106					10,0	10,0
IFO						
Boendemoduler	0,5	0,5				1,0
S:a Utgifter	8,0	13,0	10,5	10,0	10,0	51,5
Utgifter Kommunhuset						
Omstrukturering+ sammanträdesrum	2,0					2,0
S:a Utgifter	2,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,0
Utgifter Övrigt fastighetsenheten						
Öxnered jvg. station pendelpark etapp2	2,0					2,0
Gatuenheten, upprustning	3,0					3,0
Rösebo bygdegård, WC	1,0					1,0
Nordkroken badplats WC	1,0					1,0
Bastungen, WC	1,0					1,0
Sikhall badplats, WC	1,0					1,0
Norra Sanden, Servicehus, toalett		2,0				2,0
S:a Utgifter	9,0	2,0	0,0	0,0	0,0	11,0
Kostenheten						
Utgifter Framtida kök	4,0	31,3	34,4	15,0	9,3	94,0
S:a Utgifter	4,0	31,3	34,4	15,0	9,3	94,0
TOTALT FASTIGHETSINVESTERINGAR	93,2	275,6	221,0	46,9	31,5	668,2

Verksamhet/Projekt, Mkr	2017	2018	2019	2020	2021	S:a
VA-verksamhet						
Utgifter Va-Vänerkusten, inkl. Nordkroken	40,0	10,0				50,0
Rörviks vattenverk	4,0	4,0				8,0
Blåplan, Skaven	8,0					8,0
Blåplan, del av Gardesanna					15,0	15,0
Pumpstation, Fisktorget exteriört	1,0					1,0
Brålanda avloppsreningsverk	1,0					1,0
Va, Björnvägen, sanering	3,0					3,0
Va-Östra vägen, sanering	1,0					1,0
Ombyggn. på vatten o avloppssverken	2,0	3,0	3,0			8,0
Va-saneringar, blåplanen kommer att fastställa i vilken ordning						
Saneringar	3,0	8,0	8,0	8,0	8,0	35,0
S:a Utgifter	63,0	25,0	11,0	8,0	23,0	130,0
Renhållningsverket						
Utgifter Utrustning och inventarier	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	5,0
Fordon/maskiner	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	8,0
Kretsloppspark	2,0	12,0	10,0			24,0
S:a Utgifter	4,6	14,6	12,6	2,6	2,6	37,0
Gatuenheten/Tekniska						
Utgifter Fordon och maskiner gatuenh/Tekn.	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	8,0
S:a Utgifter	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	8,0
Kostenheten						
Köksutrustning	0,7	0,5	1,0	0,5	0,0	2,7
Utgifter	0,7	0,5	1,0	0,5	0,0	2,7
Serviceenheten						
Utgifter Maskiner, inventarier cafeterian	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	2,0
S:a Utgifter	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	2,0
Industri och hamnverksamhet						
Utgifter Vargön Industriområde, ny hamn	0,3	0,3				0,6
S:a Utgifter	0,3	0,3	0,0	0,0	0,0	0,6
Verksamhet/Projekt						
Summa utgifter gata och park	15,0	15,0	15,0	13,6	13,1	71,7
Summa utgifter fastighet	93,2	275,6	221,0	46,9	31,5	668,2
Summa utgifter VA	63,0	25,0	11,0	8,0	23,0	130,0
Summa utgifter renhållning	4,6	14,6	12,6	2,6	2,6	37,0
Summa industri och hamnverksamhet	0,3	0,3	0,0	0,0	0,0	0,6
Summa utgifter övrigt	2,7	2,5	3,0	2,5	2,0	12,7
SUMMA	178,8	333,0	262,6	73,6	72,2	920,2

Exploateringsbudget

Verksamhet/Projekt, Mkr	2017	2018	2019	2020	2021	S:a
Utgifter Öxnered norra bostäder etapp 1	9,0					9,0
Nordkroken bostäder	4,0					4,0
Nordkroken, va	4,0					4,0
Holmängen bostäder, etapp 2	2,0	7,0				9,0
Holmängen Gångtunnel under järnv.			15,0			15,0
Onsjö, bostäder	9,5	9,5				19,0
Onsjö, va	14,5	14,5				29,0
Öxnered, va, etapp 1	11,5					11,5
Öxnered norra bostäder etapp 2		8,0				8,0
Öxnered, va, etapp 2		4,5				4,5
Trestad center	1,0	10,0				11,0
Skaven, bostäder			4,0	4,0		8,0
Skaven, va			4,0	4,0		8,0
Katrinedal Norra				10,0		10,0
Dalbobergen				6,0		6,0
S:a Utgifter	55,5	53,5	23,0	24,0	0,0	156,0
SUMMA						
Investerings- och						
exploateringsbudget	234,3	386,5	285,6	97,6	72,2	1 076,2

Socialnämnden

Inventarier

Verksamhet/Projekt, Mkr	2017	2018	2019	2020	2021	S:a
Utgifter Administrationen	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	2,5
Vård och omsorg	4,5	2,5	4,5	2,5	2,5	16,5
Individ- och familjeomsorg	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	2,5
Omsorg om funktionshindrade	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	2,5
Arbetsmarknadsavdelningen	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	1,5
S:a Utgifter inventarier	6,3	4,3	6,3	4,3	4,3	25,5